



Afdeling Hollandse Delta.

## ***Vleermuizen - kerkzolderonderzoek 2020*** ***Voorne - Putten***

Zoogdierwerkgroep Verslag 97



Auteur: Jan Alewijn Dijkhuizen

@ KNNV afdeling Hollandse Delta

# *Rapportage vleermuizen - kerkzolderonderzoek 2020*

## *Voorne - Putten*

***Een publicatie van de Zoogdierwerkgroep van de Natuurvereniging Hollandse Delta, een afdeling van de KNNV. Verslag 97***

***Auteur: Jan Alewijn Dijkhuizen***

***Onderzoekers: Els Jonkers-Groot en Jan Alewijn Dijkhuizen***



Omslagfoto: zolder kerk Hellevoetsluis. Fotograaf: Jan Alewijn

Natuurvereniging Hollandse Delta  
een afdeling van de KNNV

secretariaat:

Peter Vermaas

Schudegge 17

3224 BP Hellevoetsluis

Telefoon: 0181-324058

Email: [secretaris@voorne.knnv.nl](mailto:secretaris@voorne.knnv.nl)

## Inleiding

Kerkzolders hebben een heel eigen klimaat en worden vrijwel nooit door mensen betreden. Wel blijkt hier uit inspectierapporten dat er onderhoud gepleegd wordt aan de daken en soms ook wordt opgetreden tegen insectenlarven. Ook de kerktorens met vaak meerdere zolders zijn toegankelijk maar ook hier komen weinig mensen. In dit soort torens en kerkzolders kunnen vleermuizen verblijven.

Dit onderzoek is al eerder gedaan in 1994/1995 door de Provinciale Zoogdierwerkgroep en in 2001, 2004 en 2014 door de Zoogdierwerkgroep van de KNNV.



**De kerken die bezocht zijn**

## Werkwijze

Het onderzoek heeft plaatsgevonden op 14, 15 en 20 oktober 2020. Deze periode is niet het meest geschikt om levende vleermuizen aan te treffen maar sporen van het afgelopen jaar des te meer.

Alle sleutelhouders van kerken zijn benaderd en op een na, de Catharijnekerk in Brielle, gaven ondanks de Coronacrisis toestemming om met twee personen de kerk te bezoeken. Vaak haalden we de sleutel bij de beheerder op en ging deze niet eens mee naar de kerk. Dit leverde voor ons af en toe wat zoekwerk op naar ladders en luiken die weggewerkt zaten in het plafond. Hoewel bij enkele kerken het betreden van torens en zolder nog altijd klauterwerk is blijkt er wel meer aandacht voor de veiligheid op de zolders zelf. Overal is tegenwoordig een leuning naast de loopplanken. Els had een strakke planning gemaakt waarbij we voor iedere kerk tussen een half uur en drie kwartier zoektijd hadden.



Van alle ruimtes zijn de vloeren, de traptreden en de bovenkant van balken bekeken op zoek naar uitwerpselen. Waar dat relevant leek is ook de nok met felle zaklampen afgezocht maar we hebben geen enkele hangende vleermuis aangetroffen. Alleen in de kerk van Oostvoorne vloog een vleermuis door de kerktoeren, Els die hem eerst zag kruipen denkt dat dit een Grootoorvleermuis was.

Tijdens dit onderzoek zijn op de ene vleermuis in Oostvoorne alleen uitwerpselen gevonden, soms enkele en soms heel veel. Deze zijn gedetermineerd aan de lengte, de dikte, de kleur en de samenstelling.

Uiteindelijk werden deze keer van twee soorten vleermuizen de uitwerpselen gedetermineerd, van Dwergvleermuis en Grootoorvleermuis. In tegenstelling tot eerder onderzoek zijn er geen sporen van Laatvlieger aangetroffen.



**Uitwerpselen Dwergvleermuis**



**Uitwerpselen Grootoorvleermuis**



**Uitwerpselen Grootoorvleermuis en Dwergvleermuis**

## Resultaten

Plaats	Straat	AC	1994/1995	2001	2004	2014	2020
Hellevoetsluis	Oostzanddijk	68331-426819	grootoor	spec	grootoor	niets	niets
Hellevoetsluis	Opzoomerlaan	68434-427214	niet bezocht	niets	niet bezocht	niets	niets
Nieuwenhoorn	Dorpsstraat	69331-426819	grootoor	grootoor	grootoor dwerg	dwerg	dwerg
Rockanje	Dorpsweg	64343-432557	niets	niets	niets	niets	niets
Oostvoorne	Kerkplein	66588-437071	niet bezocht	grootoor	grootoor dwerg	grootoor dwerg	grootoor dwerg
Brielle	Katharijnehof	70681-435610	dwerg	grootoor dwerg	grootoor dwerg	grootoor dwerg	? ?
Brielle	De Rik	70152-434766	dwerg	grootoor dwerg laatMieger	grootoor dwerg laatMieger	grootoor dwerg water	grootoor dwerg
Zuidland	Kerkstraat	77280-426596	niets	niets	niets	niets	dwerg
Geervliet	Oude singel	77297-430744	niets	niets	niets later melding dwerg	dwerg	dwerg
Heenvliet	Kerkstraat	76271-431266	niet bezocht	niets	niets	niets	niets
Abbenbroek		76036-429501	grootoor	dwerg laatMieger	grootoor dwerg laatMieger	grootoor dwerg laatMieger	grootoor dwerg
Oudenhorn	Ring	72565-427277	niets	niets	grootoor dwerg	niets	niets
Tinte	Strypsedijk	68659-433263	niets	grootoor	niet bezocht	grootoor	grootoor dwerg
Nieuw Hellevoet	Ring 2	67861-428499	niet bezocht	niets	niets	grootoor	niets
Zwartewaal		74847-433457	grootoor laatMieger	niets	grootoor dwerg	dwerg	grootoor dwerg
Spijkenisse	Kerkring	81799-429639	niet bezocht	grootoor	grootoor dwerg	grootoor	grootoor dwerg
<p>Noot: de uitwerpselen zijn alleen op grootte gedetermineerd, hele kleine dunne zwarte drolletjes is als dwergvleermuis genoteerd, wat grotere en dikkere drolletjes met een licht bruine kleur en iets grovere structuur als gewone grootoorvleermuis</p>							

Zoals te zien in de tabel zijn in 9 van de 15 bezochte kerken sporen van vleermuizen gevonden.

## **Resultaten per kerk**

Bij elk bezoek is genoteerd waar sporen van vleermuizen gevonden zijn, vaak is de toren wel toegankelijk voor vleermuizen maar de kerkzolder niet. We hebben ook genoteerd of er enkele uitwerpselen werden gevonden of juist heel erg veel:

**Hellevoetsluis Oostzanddijk:** toren negatief,  
kerkzolder negatief,  
consistoriezolder negatief

**Hellevoetsluis Opzoomerlaan:** toren negatief,  
kerkzolder negatief

**Nieuwenhoorn Dorpsstraat:** Deze kerk is al in oude wetenschappelijke mededelingen besproken omdat er in 1967 al Laatvliegers werden gezien. Sinds 2001 worden er geen Laatvliegers meer in de kerk waargenomen. In 2014 werden er alleen sporen van Dwergvleermuis in de toren aangetroffen.

**toren veel uitwerpselen Dwergvleermuis,**  
**kerkzolder veel sporen Dwergvleermuis,**  
**zolder consistorie veel sporen Dwergvleermuis.**

**Rockanje Dorpsweg:** toren negatief, kerkzolder negatief, consistoriezolder negatief

**Oostvoorne Kerkplein:** toren veel uitwerpselen Dwergvleermuis en wat uitwerpselen Grootoorvleermuis,  
kerkzolder negatief

**Brielle de Rik:** Er is de laatste jaren veel verbouwd aan deze kerk en nu worden er bomen weggehaald binnen en buiten de Ommeloop. In de Ommeloop hingen tot voor kort schilderijen waar vleermuizen achter verbleven maar deze zijn preventief verwijderd.

**Ommeloop buiten veel sporen Dwergvleermuis**  
**kerkvloer en gangen veel uitwerpselen Dwergvleermuis**  
**orgelzolder sporen Dwergvleermuis en Grootoorvleermuis**

**Zuidland:** toren uitwerpselen van Dwergvleermuis  
kerkzolders negatief

**Geervliet:** toren negatief  
kerkzolder een enkel uitwerpsel Dwergvleermuis

**Heenvliet:** toren negatief  
kerkzolder negatief

**Abbenbroek:**



toren heel veel sporen Dwergvleermuis en Grootoorvleermuis  
kerkzolder negatief

**Oudenhoorn:** toren negatief  
kerkzolders negatief

**Tinte:** toren en kerkzolder is 1 ruimte: heel veel uitwerpselen van  
dwergvleermuis en veel van grootoorvleermuis

**Nieuw Hellevoetsluis:**

**toren negatief**

**kerkzolder negatief**

**in de toren staat een kerkuilnestkast, deze is tijdens het bezoek grotendeels leeggemaakt, er vlogen kauwen af en aan dus verwachting is laag**

**Zwartewaal:**

**toren negatief**

**kerkzolder uitwerpselen van dwergvleermuis en grootoorvleermuis**



**je vraagt je wel eens af hoe lang de kerk nog blijft staan.....**

**Spijkenisse:**

**toren negatief**

**kerkzolder bij uiteinden zijbeuken uitwerpselen van dwergvleermuis en grootoorvleermuis**

### **Dankwoord**

Mijn dank gaat in eerste instantie uit naar Els die de afspraken met de sleutelhouders zo goed wist te regelen. Daarnaast de sleutelhouders van de kerken die vertrouwen in ons stelden en vaak niet eens meegingen met ons kerkbezoek.

Jan Alewijn Dijkhuizen